

PRAWO KONSTYTUCYJNE

SEMESTR ZIMOWY 2018/2019

mgr Anna Kuchciak

INICJATYWA USTAWODAWCZA PRZYSŁUGUJE (art. 118 Konstytucji RP) :
POSŁOM (grupie co najmniej 15 posłów podpisujących projekt lub komisji sejmowej – art. 32 ust. 2 Regulaminu Sejmu; nie przysługuje komisji śledczej – art. 136e Regulaminu Sejmu),
SENATOWI (uchwała całej izby; wniosek komisji lub co najmniej 10 senatorów – art. 76 ust. 1 Regulaminu Senatu),

PREZYDENTOWI (zob. także art. 144 ust. 3 pkt 4 Konstytucji RP),
RADZIE MINISTRÓW (ALE: wyłączna inicjatywa ustawodawcza w zakresie m.in. ustawy budżetowej – zob. art. 221 Konstytucji RP) ,

GRUPIE CO NAJMNIEJ 100 TYS. OBYWATELI MAJĄCYCH PRAWO WYBIERANIA DO SEJMU (zob. także art. 62 Konstytucji RP)
+ np.: wyrok TK z 23 lutego 1999 r., sygn. akt K 25/98

OBYWATELSKA INICJATYWA USTAWODAWCZA
ustawa z 24 czerwca 1999 r. wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli
(t.j.: Dz.U. z 2018 r., poz. 2120)

KOMITET INICJATYWY USTAWODAWCZEJ
(utworzony przez grupę co najmniej 15 obywateli polskich mających prawo wybierania do Sejmu + pisemne oświadczenie o przystąpieniu do komitetu) – art. 5

po zebraniu **1 tys. podpisów** pełnomocnik komitetu **zawiadomienie** Marszałka Sejmu o utworzeniu komitetu (art. 6 ust. 1)

→ braki formalne zawiadomienia – art.6 ust. 5

niesunięcie braków w terminie 14 dni – odmowa przyjęcia zawiadomienia (umotywowane postanowienie Marszałka Sejmu)

może być zaskarżone przez pełnomocnika komitetu do **Sądu Najwyższego** w terminie 14 dni od daty doręczenia

→ **treść** projektu **nie może być zmieniona** - art. 7 ust. 2

→ kampania promocyjna

→ projekt ustawy musi być **wyłożony do wglądu** w miejscu zbierania podpisów obywateli (art. 9 ust. 1)

→ **3 m - c e** (art. 10 ust. 2)

→ po zebraniu **100 tys. podpisów** **projekt ustawy** (wraz z **wykazem podpisów**) przekazywany Marszałkowi Sejmu (kieruje do I czytania – art. 10 ust. 3)

→ **zmieniona treść** projektu ustawy lub uzasadnienia (art. 11) – odmowa przyjęcia (umotywowane postanowienie Marszałka Sejmu)

przysługuje skarga do **Sądu Najwyższego**

→ **uzasadnione wątpliwości co do prawidłowości** złożenia wymaganej liczby **podpisów** – art. 12 (**Państwowa Komisja Wyborcza**)

! art. 3, art. 4 ust.3, art. 13!

!art. 36 ust. 1c Regulaminu Sejmu!

PROJEKT USTAWY

!art. 118 ust. 3 Konstytucji! – skutki finansowe wykonania ustawy

forma pisemna, na ręce **Marszałka Sejmu**

wnioskodawca projektu wskazuje swego **przedstawiciela** (art. 34 ust. 1 Regulaminu Sejmu)

dołączone do projektu ustawy **UZASADNIENIE powinno** (art. 34 ust. 2 Regulaminu Sejmu):

- 1) wyjaśniać potrzebę i cel wydania ustawy,
  - 2) przedstawiać rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana,
  - 3) wykazywać różnicę pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym,
  - 4) przedstawiać przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne,
  - 5) wskazywać źródła finansowania, jeżeli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
  - 6) przedstawiać założenia projektów podstawowych aktów wykonawczych,
  - 7) zawierać oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej albo oświadczenie, że przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej;
- + wyniki przeprowadzonych konsultacji (art. 34 ust. 3 Regulaminu Sejmu)
(ponadto: art. 34 ust. 4 – 4b Regulaminu Sejmu)

MARSZAŁEK SEJMU

→ może zwrócić wnioskodawcy projekt ustawy, jeżeli dołączone do projektu uzasadnienie nie odpowiada wymogom (art. 34 ust. 7 Regulaminu Sejmu)

→ art. 34 ust. 8 Regulaminu Sejmu

Projekty, co do których istnieje wątpliwość, czy nie są sprzeczne z prawem, w tym z prawem Unii Europejskiej lub podstawowymi zasadami techniki prawodawczej, Marszałek Sejmu, po zasięgnięciu opinii Prezydium Sejmu, może skierować celem wyrażenia opinii do Komisji Ustawodawczej. Komisja może większością 3/5 głosów w obecności co najmniej połowy członków Komisji zaopiniować projekt jako niedopuszczalny. Projektowi zaopiniowanemu jako niedopuszczalny Marszałek Sejmu może nie nadać dalszego biegu.

art. 119 Konstytucji RP

1. **Sejm rozpatruje projekt ustawy w trzech czytaniach.**

2. **Prawo wnoszenia poprawek do projektu ustawy w czasie rozpatrywania go przez Sejm przysługuje wnioskodawcy projektu, posłom i Radzie Ministrów.**

3. **Marszałek Sejmu może odmówić poddania pod głosowanie poprawki, która uprzednio nie była przedłożona komisji.**

4. **Wnioskodawca może wycofać projekt ustawy w toku postępowania ustawodawczego w Sejmie do czasu zakończenia drugiego czytania projektu.**

ZASADA TRZECH CZYTAŃ

zob. np. wyrok TK z 16 kwietnia 2009 r., sygn. akt P 11/08

zob. np. wyrok TK z 24 marca 2004 r., sygn. akt K 37/03

autopoprawka-
art.36ust.1aRegulaminuSejmu

I CZYTANIE

nie wcześniej niż 7. dnia od doręczenia posłom druku projektu (chyba, że Sejm lub komisja postanowią inaczej) – art. 37 ust. 4 Regulaminu Sejmu;
obejmuje (art. 39 ust. 1 Regulaminu Sejmu):
uzasadnienie projektu przez wnioskodawcę,
debatę w/s ogólnych zasad projektu,
pytania posłów i odpowiedzi wnioskodawcy.

NA POSIEDZENIU SEJMU

(art. 37 ust. 2-3 Regulaminu Sejmu)

projekty ustaw: o zmianie Konstytucji, budżetowych, podatkowych, dot. wyboru Prezydenta, Sejmu i Senatu oraz organów samorządu terytorialnego, regulujących ustrój i właściwość władz publicznych, a także kodeksów; **również inne projekty ustaw, jeżeli przemawiają za tym ważne względy** (może skierować Marszałek Sejmu);
art. 39 ust. 2
Regulaminu Sejmu

NA POSIEDZENIU KOMISJI SEJMOWEJ

SKIEROWANIE
PROJEKTU DO KOMISJI

ODRZUCENIE
PROJEKTU W CAŁOŚCI

WYŚLUCHANIE PUBLICZNE

Dział II

Rozdział 1a Regulaminu Sejmu

WYŚLUCHANIE PUBLICZNE

- może zostać przeprowadzone w odniesieniu do projektu ustawy;
- **uchwała** w/s przeprowadzenie wysłuchania publicznego ← **komisja**, do której projekt został skierowany do rozpatrzenia;
- art. 70a ust. 4 Regulaminu Sejmu - *Uchwała o przeprowadzeniu wysłuchania publicznego może zostać podjęta **po** zakończeniu pierwszego czytania projektu, a **przed** rozpoczęciem jego szczegółowego rozpatrywania.*
- podmioty mające prawo wzięcia udziału w wysłuchaniu publicznym → art. 70b Regulaminu Sejmu;

+ ustawa z 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (t.j.: Dz.U. z 2017 r., poz. 248).

!art. 51 Regulaminu Sejmu – skrócenie postępowania z projektami ustaw!

Art. 120 Konstytucji RP

Sejm uchwała ustawy **zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów**, chyba że Konstytucja przewiduje inną większość. W tym samym trybie Sejm podejmuje uchwały, jeżeli ustawa lub uchwała Sejmu nie stanowi inaczej.

SENACKI ETAP PROCESU USTAWODAWCZEGO

art. 54 – 56 Regulaminu Sejmu
art. 68 – 69 Regulaminu Senatu

art. 121 Konstytucji RP

1. Ustawę uchwaloną przez Sejm Marszałek Sejmu przekazuje Senatowi.

skierowanie przez Marszałka Senatu ustawy uchwalonej przez Sejm do właściwych komisji senackich (art. 68 ust. 1 Regulaminu Senatu)

art. 68 ust. 2 Regulaminu Senatu

Komisje po rozpatrzeniu ustawy przygotowują w terminie **nie dłuższym niż 18 dni**, a w przypadku ustawy wniesionej jako projekt pilny oraz ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej – w terminie wyznaczonym przez Marszałka Senatu, **projekt uchwały Senatu** w sprawie ustawy uchwalonej przez Sejm, w którym **proponują**:

- przyjęcie ustawy bez poprawek albo
- wprowadzenie do jej tekstu poprawek, albo
- odrzucenie ustawy.

2. Senat **w ciągu 30 dni** od dnia przekazania ustawy może ją przyjąć bez zmian, uchwalić poprawki albo uchwalić odrzucenie jej w całości. **Jeżeli Senat w ciągu 30 dni od dnia przekazania ustawy nie podejmie stosownej uchwały, ustawę uznaje się za uchwaloną w brzmieniu przyjętym przez Sejm.**

uchwała o wprowadzeniu poprawek
(senackie poprawki, zob. np. wyrok TK z 20 lipca 2006 r., sygn. akt K 40/05)
uchwała o odrzuceniu ustawy

uchwała o przyjęciu bez poprawek
brak stosownej uchwały

Marszałek Sejmu

komisja sejmowa
(sprawozdanie)

3. Uchwałę Senatu **odrzucającą** ustawę albo poprawkę zaproponowaną w uchwale Senatu, uważa się za **przyjętą**, jeżeli Sejm **nie odrzuci jej bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.**

przyjęcie/odrzucenie poprawek Senatu
odrzucenie uchwały Senatu odrzucającej ustawę

MARSZAŁEK
SEJMU

przyjęcie uchwały Senatu odrzucającej ustawę

PREZYDENCKI ETAP PROCESU USTAWODAWCZEGO

Art. 122 Konstytucji RP

1. Po zakończeniu postępowania określonego w art. 121 **Marszałek Sejmu przedstawia uchwaloną ustawę do podpisu Prezydentowi Rzeczypospolitej.**

2. Prezydent Rzeczypospolitej podpisuje ustawę w **ciągu 21 dni** od dnia przedstawienia i zarządza jej ogłoszenie w **Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.**

3. Przed podpisaniem ustawy Prezydent Rzeczypospolitej **może wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem w sprawie zgodności ustawy z Konstytucją.** Prezydent Rzeczypospolitej **nie może odmówić podpisania** ustawy, którą Trybunał Konstytucyjny uznał za zgodną z Konstytucją.

4. Prezydent Rzeczypospolitej **odmawia podpisania** ustawy, którą Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodną z Konstytucją. Jeżeli jednak **niezgodność z Konstytucją dotyczy poszczególnych przepisów ustawy, a Trybunał Konstytucyjny nie orzeknie, że są one nierozdzielnie związane z całą ustawą,** Prezydent Rzeczypospolitej, po zasięgnięciu opinii Marszałka Sejmu, **podpisuje ustawę z pominięciem przepisów uznanych za niezgodne z Konstytucją** albo zwraca ustawę Sejmowi w celu usunięcia niezgodności.

5. Jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej **nie wystąpił z wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego** w trybie ust. 3, może z **umotywowanym wnioskiem przekazać ustawę Sejmowi do ponownego rozpatrzenia.** Po ponownym uchwaleniu ustawy przez Sejm **większością 3/5 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów** Prezydent Rzeczypospolitej w **ciągu 7 dni podpisuje ustawę i zarządza jej ogłoszenie w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.** W razie ponownego uchwalenia ustawy przez Sejm Prezydentowi Rzeczypospolitej **nie przysługuje prawo wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego** w trybie ust. 3.

6. Wystąpienie Prezydenta Rzeczypospolitej do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem w sprawie zgodności ustawy z Konstytucją lub z wnioskiem do Sejmu o ponowne rozpatrzenie ustawy **wstrzymuje bieg, określonego w ust. 2, terminu do podpisania ustawy.**

PREWENCYJNA KONTROLA KONSTITUCYJNOŚCI PRAWA

(zob. np. postanowienie TK z 7 marca 1995 r., sygn. akt K 3/95)

WETO PREZYDENCKIE

(art. 224 ust. 1 zd. 2 Konstytucji RP - **!nie dotyczy ustawy budżetowej i ustawy o prowizorium budżetowym!**)

Marszałek Sejmu

komisja sejmowa
(sprawozdanie)

art. 88 ust. 1 Konstytucji RP → warunkiem wejścia w życie ustawy jest jej **O G Ł O S Z E N I E**

Dziennik Ustaw RP

+ ustawa z 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (t.j.: Dz.U. z 2017 r., poz. 1523)

SZCZEGÓLNE TRYBY PROCEDURY USTAWODAWCZEJ

USTAWA BUDŻETOWA

art. 219 Konstytucji RP

1. Sejm uchwała budżet państwa na rok budżetowy w formie **ustawy budżetowej**.
2. Zasady i tryb opracowania projektu budżetu państwa, stopień jego szczegółowości oraz wymagania, którym powinien odpowiadać projekt ustawy budżetowej, a także zasady i tryb wykonywania ustawy budżetowej określa ustawa.
3. W wyjątkowych przypadkach dochody i wydatki państwa w okresie krótszym niż rok może określać ustawa o prowizorium budżetowym. Przepisy dotyczące projektu ustawy budżetowej stosuje się odpowiednio do projektu ustawy o prowizorium budżetowym.
4. Jeżeli ustawa budżetowa albo ustawa o prowizorium budżetowym nie weszły w życie w dniu rozpoczęcia roku budżetowego, Rada Ministrów prowadzi gospodarkę finansową na podstawie przedłożonego projektu ustawy.

art. 221 Konstytucji RP

Inicjatywa ustawodawcza w zakresie ustawy budżetowej, ustawy o prowizorium budżetowym, zmiany ustawy budżetowej, ustawy o zaciąganiu długu publicznego oraz ustawy o udzielaniu gwarancji finansowych przez państwo przysługuje **wyłącznie Radzie Ministrów**.

art. 222 Konstytucji RP

Rada Ministrów przedkłada Sejmowi **najpóźniej na 3 miesiące przed rozpoczęciem roku budżetowego** projekt ustawy budżetowej na rok następny. W wyjątkowych przypadkach możliwe jest późniejsze przedłożenie projektu.

art. 223 Konstytucji RP

Senat może uchwalić poprawki do ustawy budżetowej **w ciągu 20 dni** od dnia przekazania jej Senatowi.

Art. 224 Konstytucji RP

1. Prezydent Rzeczypospolitej podpisuje **w ciągu 7 dni** ustawę budżetową albo ustawę o prowizorium budżetowym przedstawioną przez Marszałka Sejmu. Do ustawy budżetowej i ustawy o prowizorium budżetowym **nie stosuje się przepisu art. 122 ust. 5. — WETO PREZYDENTA**
2. W przypadku zwrócenia się Prezydenta Rzeczypospolitej do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy budżetowej albo ustawy o prowizorium budżetowym przed jej podpisaniem, Trybunał orzeka w tej **sprawie nie później niż w ciągu 2 miesięcy** od dnia złożenia wniosku w Trybunale.

Art. 225 Konstytucji RP

Jeżeli **w ciągu 4 miesięcy** od dnia przedłożenia Sejmowi projektu ustawy budżetowej nie zostanie ona przedstawiona Prezydentowi Rzeczypospolitej do podpisu, Prezydent Rzeczypospolitej **może w ciągu 14 dni zarządzić skrócenie kadencji Sejmu**.

PILNY PROJEKT USTAWY

art. 123 Konstytucji RP

1. **Rada Ministrów** może uznać uchwalony przez siebie **projekt ustawy za pilny, z wyjątkiem projektów ustaw podatkowych, ustaw dotyczących wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej, Sejmu, Senatu oraz organów samorządu terytorialnego, ustaw regulujących ustrój i właściwość władz publicznych, a także kodeksów**.
2. Regulamin Sejmu oraz regulamin Senatu określają **odrębności** w postępowaniu ustawodawczym w sprawie projektu pilnego.
3. W postępowaniu w sprawie ustawy, której projekt został uznany za pilny, termin jej rozpatrzenia przez Senat wynosi **14 dni**, a termin podpisania ustawy przez Prezydenta Rzeczypospolitej wynosi **7 dni**.

Dział II

Rozdział 2 Regulaminu Sejmu

POSTĘPOWANIE Z PILNYMI PROJEKTAMI USTAW

art. 71 - 80

art. 72 ust. 1 – Marszałek Sejmu zarządza drukowanie pilnych projektów ustaw niezwłocznie po ich otrzymaniu.

art. 73 ust. 1 – możliwość zarządzenia przez Marszałka Sejmu przeprowadzenia I czytania bez zachowania 7-dniowego terminu

art. 73 ust. 2 – ustalenie przez Marszałka Sejmu nie dłuższego niż 30-dniowego terminu na przedstawienie sprawozdania komisji

art. 75 – **możliwość wycofania** przez Radę Ministrów **klauzuli pilności** przed rozpoczęciem II czytania

UCHWALANIE KODEKSÓW

Dział II

Rozdział 4 Regulaminu Sejmu

POSTĘPOWANIE Z PROJEKTAMI KODEKSÓW

art. 87 – 95

art. 90 ust. 1 – dla rozpatrzenia m.in. projektów kodeksów można powołać Komisję Nadzwyczajną

art. 92 ust. 1

Komisja Nadzwyczajna, powołuje zespół stałych ekspertów, z których 1/3 wskazuje wnioskodawca projektu kodeksu.

Art. 92 ust. 1 Konstytucji RP

Rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, **na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania**. Upoważnienie powinno określać **organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu**.

ROZPORZĄDZENIE

U S T A W A SZCZEGÓŁOWE UPOWAŻNIENIE USTAWOWE

ROZPORZĄDZENIE

- źródło powszechnie obowiązującego prawa,
- charakter wykonawczy względem ustawy,
- ogłaszane w Dzienniku Ustaw.

Art. 92 ust. 2

Organ upoważniony do wydania rozporządzenia **nie może przekazać swoich kompetencji, o których mowa w ust. 1, innemu organowi**.

ZAKAZ SUBDELEGACJI

wyrok TK z 15 listopada 1999 r., sygn. akt U 8/98

KATALOG ORGANÓW UPOWAŻNIONYCH DO WYDAWANIA ROZPORZĄDZEŃ:

(z a m k n i ę t y k a t a l o g)

- **Prezydent RP** - art. 142 ust. 1 Konstytucji RP (zob. także art. 144 ust. 2 Konstytucji RP),
- **Rada Ministrów** - art. 146 ust. 4 pkt 2 Konstytucji RP,
- **Prezes Rady Ministrów** - art. 148 pkt 3 Konstytucji RP),
- **ministrowie kierujący określonymi działami administracji rządowej** - art. 149 ust. 2 Konstytucji RP (! art. 149 ust. 2 zd. 2 Konstytucji RP - *Rada Ministrów, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, może uchylić rozporządzenie lub zarządzenie ministra.*!),
- **przewodniczący komitetów określonych w ustawach** - art. 149 ust. 3 Konstytucji RP,
- **Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji** - art. 213 ust. 2 Konstytucji RP.

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE

ROZPORZĄDZENIE Z MOCĄ USTAWY

...

(ART. 234 KONSTYTUCJI RP)

SZCZEGÓŁOWE UPOWAŻNIENIE USTAWOWE

(podmiotowo, przedmiotowo, treściowo)

— tzw. delegacja ustawowa

organ właściwy
do wydania
rozporządzenia

zakres spraw
przekazanych
do uregulowania

wytyczne

np wyrok TK z 26 października 1999 r., sygn. akt K 12/99, wyrok TK z 9 listopada 1999 r., sygn. akt K 28/98; wyrok TK z 14 grudnia 1999 r., sygn. akt K 10/99.

zob. także:
wyrok TK z 28 czerwca 2000 r.,
sygn. akt K 25/99

Art. 87 ust. 2 Konstytucji RP

Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego.

Art. 94 Konstytucji RP

Organy samorządu terytorialnego oraz terenowe organy administracji rządowej, na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie, ustanawiają akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze działania tych organów. Zasady i tryb wydawania aktów prawa miejscowego określa ustawa. — rozproszona regulacja

zob. także: np. postanowienie TK z 6 października 2004 r., sygn. akt SK 42/02

AKTY PRAWA MIEJSCOWEGO

Art. 184 Konstytucji RP

Naczelny Sąd Administracyjny oraz inne sądy administracyjne sprawują, w zakresie określonym w ustawie, kontrolę działalności administracji publicznej. Kontrola ta obejmuje również orzekanie o zgodności z ustawami uchwał organów samorządu terytorialnego i aktów normatywnych terenowych organów administracji rządowej.

U S T A W A

(NA PODSTAWIE I W GRANICACH UPOWAŻNIEŃ ZAWARTYCH W USTAWIE)

UPOWAŻNIENIE USTAWOWE

AKTY PRAWA MIEJSCOWEGO

→ źródło powszechnie obowiązującego prawa (**n a o b s z a r z e działania organów, które je ustanowiły**),

→ ogłaszane w wojewódzkim dzienniku urzędowym (zob. szerzej: art. 13 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych).

art. 169 ust. 1 Konstytucji RP

*Jednostki samorządu terytorialnego wykonują swoje zadania za pośrednictwem **organów stanowiących i wykonawczych***

ORGANY GMINY → RADA GMINY

→ WÓJT (BURMISTRZ, PREZYDENT MIASTA)

na podst. art. 11a ust.1 ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j.: Dz.U. z 2018 r., poz.994 ze zm.)

ORGANY POWIATU → RADA POWIATU

→ ZARZĄD POWIATU

na podst. art. 8 ust. 2 ustawy z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j.:Dz.U. z 2018 r., poz. 995 ze zm.)

ORGANY SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA → SEJMIK WOJEWÓDZTWA

→ ZARZĄD WOJEWÓDZTWA

na podst. art. 15 ustawy z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j.: Dz.U. z 2018 r., poz. 913 ze zm.)

ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym

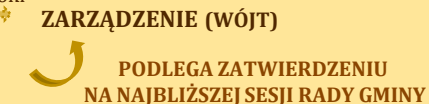
Art. 40.

1. Na podstawie upoważnień ustawowych gminie przysługuje prawo stanowienia aktów prawa miejscowego obowiązujących na obszarze gminy.
2. Na podstawie niniejszej ustawy organy gminy mogą wydawać akty prawa miejscowego w zakresie:
  - 1) wewnętrznego ustroju gminy oraz jednostek pomocniczych;
  - 2) organizacji urzędów i instytucji gminnych;
  - 3) zasad zarządu mieniem gminy;
  - 4) zasad i trybu korzystania z gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej.
3. W zakresie nieuregulowanym w odrębnych ustawach lub innych przepisach powszechnie obowiązujących rada gminy może wydawać przepisy porządkowe, jeżeli jest to niezbędne dla ochrony życia lub zdrowia obywateli oraz dla zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego.
4. Przepisy porządkowe, o których mowa w ust. 3, mogą przewidywać za ich naruszanie karę grzywny wymierzaną w trybie i na zasadach określonych w prawie o wykroczeniach.

Art. 41.

1. Akty prawa miejscowego ustanawia rada gminy w formie uchwały. **U C H W A Ł A (RADA GMINY)**
2. W przypadku niecierpiącym zwłoki przepisy porządkowe może wydać wójt, w formie zarządzenia. **PRZEPISY PORZĄDKOWE** w przypadku niecierpiącym zwłoki **ZARZĄDZENIE (WÓJT)**
3. Zarządzenie, o którym mowa w ust. 2, podlega zatwierdzeniu na najbliższej sesji rady gminy. Traci ono moc w razie odmowy zatwierdzenia bądź nieprzedstawienia do zatwierdzenia na najbliższej sesji rady.
4. W razie nieprzedstawienia do zatwierdzenia lub odmowy zatwierdzenia zarządzenia rada gminy określa termin utraty jego mocy obowiązującej.
5. Wójt przesyła przepisy porządkowe do wiadomości wójtom sąsiednich gmin i staroście powiatu, w którym leży gmina, następnego dnia po ich ustanowieniu.

ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym

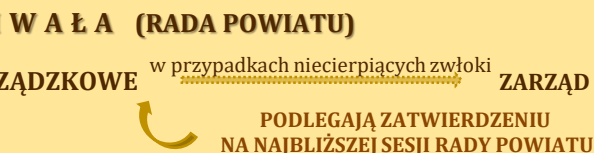
Art. 40.

1. Na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawach rada powiatu stanowi akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze powiatu.
2. Akty prawa miejscowego stanowione są w szczególności w sprawach:
  - 1) wymagających uregulowania w statucie;
  - 2) porządkowych, o których mowa w art. 41;
  - 3) szczególnego trybu zarządzania mieniem powiatu;
  - 4) zasad i trybu korzystania z powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej.

Art. 41.

1. W zakresie nieuregulowanym w odrębnych ustawach lub innych przepisach powszechnie obowiązujących, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, rada powiatu może wydawać powiatowe przepisy porządkowe, jeżeli jest to niezbędne do ochrony życia, zdrowia lub mienia obywateli, ochrony środowiska naturalnego albo do zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego, o ile przyczyny te występują na obszarze więcej niż jednej gminy.
2. Powiatowe przepisy porządkowe, o których mowa w ust. 1, mogą przewidywać za ich naruszenie kary grzywny wymierzone w trybie i na zasadach określonych w prawie o wykroczeniach.

Art. 42.

1. Akty prawa miejscowego powiatu stanowi rada powiatu w formie uchwały, jeżeli ustawa upoważniająca do wydania aktu nie stanowi inaczej. **U C H W A Ł A (RADA POWIATU)**
2. Powiatowe przepisy porządkowe, o których mowa w art. 41, w przypadkach niecierpiących zwłoki, może wydać zarząd. **PRZEPISY PORZĄDKOWE** w przypadkach niecierpiących zwłoki **ZARZĄD**
3. Powiatowe przepisy porządkowe, o których mowa w ust. 2, podlegają zatwierdzeniu na najbliższej sesji rady powiatu. Tracą one moc w razie nieprzedłożenia ich do zatwierdzenia lub odmowy zatwierdzenia. Termin utraty mocy obowiązującej określa rada powiatu.
4. Starosta przesyła przepisy porządkowe do wiadomości organom wykonawczym gmin położonych na obszarze powiatu i starostom sąsiednich powiatów następnego dnia po ich ustanowieniu.

ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa

Art. 89 ust. 1-3

- 1. Na podstawie tej ustawy oraz na podstawie upoważnień udzielonych w innych ustawach i w ich granicach sejmik województwa stanowi akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze województwa lub jego części.**
- 2. Przewodniczący sejmiku województwa podpisuje akty prawa miejscowego, przyjęte przez sejmik województwa, niezwłocznie po ich uchwaleniu i kieruje je do publikacji w wojewódzkim dzienniku urzędowym.**
- 3. Publikacji w wojewódzkim dzienniku urzędowym podlega także uchwała budżetu województwa oraz sprawozdanie z wykonania budżetu województwa.**

→ SEJMIK WOJEWÓDZTWA

ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 2234 ze zm.)

Art. 59.

- 1. Na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawach wojewoda oraz organy niezespólonej administracji rządowej stanowią akty prawa miejscowego obowiązujące w województwie lub jego części.**
- 2. Organy niezespólonej administracji rządowej działające w województwie są obowiązane do uzgadniania z wojewodą projektów aktów prawa miejscowego stanowionych przez te organy na podstawie odrębnych przepisów.**

→ • WOJEWODA
• ORGANY NIEZESPOLONEJ
ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ

at.60 → ROZPORZĄDZENIA PORZĄDKOWE WOJEWODY

NIE: ZARZĄD
WOJEWÓDZTWA

ROZPORZĄDZENIA PORZĄDKOWE WOJEWODY

ROZPORZĄDZENIE Z MOCĄ USTAWY (ART. 234 KONSTYTUCJI RP)

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE (ART. 92 KONSTYTUCJI RP)

...

at.56 → ORGANY NIEZESPOLONEJ ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ

P R A W O M I Ę D Z Y N A R O D O W E

Art. 9 Konstytucji RP

Rzeczpospolita Polska przestrzega wiążącego ją prawa międzynarodowego.

→ wyrok TK z 11 maja 2005 r.,
sygn. akt K 18/04

ART. 89 – 91 KONSTYTUCJI RP

umowa międzynarodowa → oznacza porozumienie między Rzeczpospolitą Polską a innym podmiotem lub podmiotami prawa międzynarodowego, regulowane przez prawo międzynarodowe, niezależnie od tego, czy jest ujęte w jednym dokumencie czy w większej liczbie dokumentów, bez względu na jego nazwę oraz bez względu na to, czy jest zawierane w imieniu państwa, rządu czy ministra kierującego działem administracji rządowej właściwego do spraw, których dotyczy umowa międzynarodowa (art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych; Dz.U. z 2000 r., Nr 39 poz. 443 z późn. zm.)

U M O W Y M I Ę D Z Y N A R O D O W E

źródło powszechnie
obowiązującego prawa
(art. 87 ust. 1 Konstytucji RP)

RATYFIKOWANE

NIERATYFIKOWANE

I) art. 89 ust.1
II) art. 90 ust. 2
III) art. 90 ust. 3
Konstytucji RP

art. 91 ust. 2!

IV) art. 89 ust. 2
Konstytucji RP

Prezydent RP → ratyfikuje i wypowiada umowy międzynarodowe, o czym zawiadamia Sejm i Senat (art. 133 ust. 1 pkt 1 Konstytucji RP)
zob. także: art. 146 ust. 4 pkt 10 Konstytucji RP

P R A W O U N I J N E

PIERWOTNE

art. 91 ust. 2
Konstytucji RP

WTÓRNE

ROZPORZĄDZENIA, DYREKTYWY, DECYZJE
art. 91 ust. 3
Konstytucji RP

ROZPORZĄDZENIE (PRAWO UNIJNE)

ROZPORZĄDZENIE Z MOCĄ USTAWY (ART. 234 KONSTYTUCJI RP)

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE (ART. 92 KONSTYTUCJI RP)

ROZPORZĄDZENIA PORZĄDKOWE WOJEWODY

Art. 91 Konstytucji RP

1. Ratyfikowana umowa międzynarodowa, po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi **część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy.**
2. **Umowa międzynarodowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową.**
3. **Jeżeli wynika to z ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską umowy konstytuującej organizację międzynarodową, prawo przez nią stanowiące jest stosowane bezpośrednio, mając pierwszeństwo w przypadku kolizji z ustawami**

!wyrok TK z 11 maja 2005 r., sygn. akt K 18/04!

Art. 88 Konstytucji RP

1. **Warunkiem wejścia w życie ustaw, rozporządzeń oraz aktów prawa miejscowego jest ich ogłoszenie.**
2. **Zasady i tryb ogłaszania aktów normatywnych określa ustawa.**
3. **Umowy międzynarodowe ratyfikowane za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie są ogłaszane w trybie wymaganym dla ustaw. Zasady ogłaszania innych umów międzynarodowych określa ustawa.**

zob. np. wyrok TK z 20 grudnia 1999 r., sygn. akt K 4/99

ustawa z 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (t.j.: Dz.U. z 2017 r., poz. 1523)

Art. 4 ust. 1 ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych

1. **Akty normatywne, zawierające przepisy powszechnie obowiązujące, ogłaszane w dziennikach urzędowych wchodzą w życie po upływie czternastu dni od dnia ich ogłoszenia, chyba że dany akt normatywny określi termin dłuższy.**

ALE: art. 4 ust. 3 zd. 1: **Przepisy porządkowe wchodzą w życie po upływie trzech dni od dnia ich ogłoszenia.**

DZIENNIKI URZĘDOWE

(na podst. art. 8 ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych)

Dz. U.	→	art. 9	} ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych
M. P.	→	art. 10	
dzienniki urzędowe ministrów kierujących działami administracji rządowej	→	art. 12	
dzienniki urzędowe urzędów centralnych	→	art. 13	
wojewódzkie dzienniki urzędowe	→	art. 13	

Art. 14 ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych

1. **Przepisy porządkowe ogłasza się w drodze obwieszczeń, a także w sposób zwyczajowo przyjęty na danym terenie lub w środkach masowego przekazu.**
2. **Za dzień ogłoszenia przepisów porządkowych uważa się dzień wskazany w obwieszczeniu.**
3. **Ogłoszenie przepisów porządkowych w sposób określony w ust. 1 nie zwalnia z obowiązku ich ogłoszenia w wojewódzkim dzienniku urzędowym.**

OGŁASZANIE
PRZEPISÓW PORZĄDKOWYCH

ŹRÓDŁA PRAWA WEWNĘTRZNIE OBOWIĄZUJĄCEGO

Art. 93 Konstytucji RP

- 1. Uchwały Rady Ministrów oraz zarządzenia Prezesa Rady Ministrów i ministrów mają charakter wewnętrzny i obowiązują tylko jednostki organizacyjnie podległe organowi wydającemu te akty.*
- 2. Zarządzenia są wydawane tylko na podstawie ustawy. Nie mogą one stanowić podstawy decyzji wobec obywateli, osób prawnych oraz innych podmiotów.*
- 3. Uchwały i zarządzenia podlegają kontroli co do ich zgodności z powszechnie obowiązującym prawem.*

o t w a r t y system źródeł prawa wewnętrznie obowiązującego

„(...)art. 93 nie dokonał wyczerpującego wyliczenia wszystkich aktów wewnętrznych, jakie mogą być wydawane pod rządami Konstytucji z 1997 r. a więc, że co do formy i uprawnionych podmiotów nie zamknął katalogu aktów prawa wewnętrznego. (...)Uzupełnianie katalogu aktów wewnętrznych może natomiast następować zarówno z mocy wyraźnych postanowień konstytucyjnych, jak i z mocy postanowień ustawowych, które do wydawania takich aktów mogą upoważniać, gdy respektują one ogólną zasadę podległości organizacyjnej adresata aktu w systemie organów państwowych. Tylko taka wykładnia odpowiada, zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, istocie aktów prawa wewnętrznego i potrzebom funkcjonowania aparatu państwowego.” - fragm. wyroku TK z 1 grudnia 1998 r., K 21/98.

Prezentacja została przygotowana na podstawie:

→ Banaszak B., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej: komentarz*, Warszawa 2012 r.;

→ Banaszak B., *Prawo konstytucyjne*, Warszawa 2015 r.;

→ Garlicki L., *Polskie prawo konstytucyjne: zarys wykładu*, Warszawa 2016 r.;

→ Jabłoński M., Jarosz-Żukowska S., *Prawo konstytucyjne w formie pytań i odpowiedzi*, Wrocław 2003 r.